

Вјећеслав Берар
НАЛИЧЈЕ МАСТИЛА

Уредник
Зоран Колунџија

Вјећеслав Берар

НАЛИЧЈЕ МАСТИЛА

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

І ПОГЛАВЉЕ

Плишани имаїнаријум

Тога јутра исписаног у прелудијуму новорођеног романа, на монументалном часовнику у холу железничке станице, две казаљке су отмено играле свој плес дуж замишљене кружне линије која је, без почетка и краја, нежно шапутала о вечности. Ухо које је кришом ослушкивало тај заводљиви шапат јежило се замишљајући те луде идеје. Ритам тог плеса био је такав да је голим оком било веома тешко уочити покрете наизглед непомичних плесачица, међутим, на крилима времена оне су летеле као да их носи незауостављив ветар будућности. Тик-так. Секунде. Минути. Сати. Дани. Недеље. Месеци. Године. Деценије. Векови. Миленијуми. Нејасни обриси водоравне осмице која се назира на неухватљивом хоризонту бескраја.

Велелепни часовник у арт деко стилу, доминирао је почасним местом на самој средини главног зида, помало штрчећи, као да је у њему био уклесан. Позамашних димензија, сав у мермеру и металу, уздизао се до висине три човека, попут каквог споменика, којем су се клањали наивни заточеници времена.

Дизајн тог сата био је у виду разних геометријских облика, који су настајали у комбинацији оштрих и тупих углова, искључиво правих златних линија, које су уоквиравале поља у разним нијансама сиве боје, која су настајала у праволинијској игри углова. Нека од тих поља била су у

чистим сивкастим нијансама, док су друга била сивим денима попут какве керамике. У питању је био изузетан и одмерен уметнички израз.

Глава тог сата беше бројчаник, који је уместо бројева имао дискретне цртице, које су делиле подебљи оквир круга на дванаест једнаких парчади. Казаљке су биле врло дискретне и сведене, тако да су одавале извештај утисак строгости, као да желе да кажу да је проток времена једна сасвим озбиљна работа.

Та глава немо је посматрала све догађаје који су се одвијали у холу железничке станице, и који су се из сата у сат, из дана у дан, акумулирале у некој замишљеној меморији, попут грађе за неки још ненаписани роман.

Часовник је поносно упијао силне погледе, које су му упућивале различите очи, што због његове лепоте, што због жеље да се сазна колико је сати. Као да се храни тим погледима, уздигнутог носа је одолевао њима са некаквом мудрошћу игноранцијом.

Прегршт тачкића и зупчаника унутар утробе ток показивача времена чинили су комплексан сатни механизам који је беспрекорно радио, увек подмазан и наштелован од стране веште руке мајстора Сафона, градског часовничара који је био задужен за одржавање те скаламерије.

Зупчаници су немилосрдно дробили време, као да сажвакавају какав укусан оброк, сервиран на елегантном послужавнику свакодневице.

Амаркорд је стајао као залеђен, очију упртих у часовник, као да покушава да докучи нешто недокучиво. Тај малени дечак морао је да подигне главу високо, тако да му брада ствара неки туп угао у односу на врат, да би могао да залепи поглед на бројчаник без бројева. Деловао је хипнотисано. Као да је сваког часа чекао наредбу хипнотизера који би му рекао шта да чини.

У својој бујној дечијој машти Амаркорд је чврсто веровао да у часовнику живе некаква нарочита бића која управљају временом и свим његовим аспектима. Био је склон да замишља та бића на свакојаче начине. Углавном, била би практично свемогућа, и у стању да мењају свој облик и величину, од сићушних креатура све до огромних цинова. Често их је замишљао у виду сенки које се у одсуству светла нису опајала, па су могла да се скривају у сенкама других ствари.

У том часу казаљке су биле поклопљене. Као да се једна скривала испод друге, у некаквом љубавном чину, желећи да се додирну. Гледајући их споља оне делују слепљено, међутим, ипак их дели то малено растојање у дубини равни, које ствара међу њима разлику потенцијала и вечиту чежњу за сједињавањем.

Било је четири часа и двадесет и два минута изјутра. Тренутак када се велика и мала казаљка налазе на истом месту, негде близу средине између четвртог и петог подеока. 422 је познат као анђеоски број, који је у нумерологији пун симболизма.

Анђеоски број 422 шаље поруку да је потребно одстранити негативне мисли из ума, и заменити их позитивним и снажним које ће омогућити да се види светлост и да се постигне успех који желимо да постигнемо. Број 422 је број многих значења. Број 4 је број граница. Број 2 је број баланса. Он показује једнакост. Број 22 сам по себи има многа засебна значења... 42 је број штита. Мир је симбол дат броју 422... и тако даље. Ово је само делић симболике броја 422.

Шта је Амаркорд радио у то доба на железничкој станици? Одговор је био прост. Његова мајка радила је на билетарници железничке станице. Амаркорда није имао ко да чува док она ради, а није желела да га оставља самог код

куће јер је био несташан, тако да га је водила са собом на посао, без обзира које је било доба дана и ноћи.

*

Воз се полако заустављао, уз шкрипу која је наликовала раштиманом оркестру неких фантастичних челичних инструмената који свира симфонију ужаса. Коначно је стао. Стигао је на одредиште.

Дорсодуро Гамбето стајао је на излазу воза, на степену који га дели од тла. У руци држи стари кожни кофер чији садржај скрива неке ствари од непроцењиве вредности за овог човека.

Таман када је кренуо да начини корак којим би додирнуо тло, доживео је снажан *déjà vu*¹. Снежне пахуље које су лагано падале, лаке као анђеоска пера, као да су се начас зауставиле у ваздуху. Точак времена као да је накратко запео. У том нарочитом тренутку Дорсодуру Гамбету се учини као да је све ово већ видео. И ову станицу, и овај воз, и овај град. Али, то није било могуће, помислио је. Зар не присуствује вечитој премијери бескрајне импровизације? У питању је био некакав феномен, за њега недокучив у том тренутку.

Трепнуо је пар пута, као да жели да одагна тај утисак, па је сишао са воза. Тада је помислио како се на неки начин поново родио.

Погледом је обухватио перон. Није било никога. Он је једини који је сишао на овој станици. Још увек је био мрак. Снег је грациозно вејао као да својом белином брише све грехе са небеског платна.

Ушао је у хол железничке станице.

Затекао је сцену у којој један дечак стоји загладан у велики часовник. Изгледао је као кип који је читаву веч-

---

¹ *Déjà vu* (фран.) – дежа ву (већ виђено); снажан осећај да је особа нешто већ видела што иначе види први пут.

ност у тој пози. Доле, поред ноге, стајала је офуцана кожна лопта.

Пришао му је. И он је погледао у тај сат да види шта је то толико интересантно. Било је четири сата и двадесет и два минута изјутра. Извадио је свој џепни сат и упоредио време. Он је показивао неко сасвим друго време. Казаљке су биле такође поклопљене, али на сасвим другој позицији. Мало је размислио, па се сетио да је у то време отприлике воз кренуо из његовог града овамо. Баш чудно.

Упитао је дечака:

– Је ли овај сат тачан?

Показивао је главом на велики часовник.

– Дакако. У то немојте нипошто сумњати.

Вратио је сат у џеп. Извадио је из џепа један новчић и пружио га дечаку.

– Изволи. Почасти се нечим.

Амаркорд је узео новчић и упутио том непознатом човеку поглед који је био до пола обучен у чуђење, а од пола у захвалност.

– Хвала, господине.

Дорсодуро Гамбето је упутио осмех дечаку, па продужио даље. Амаркорд је остао загладан у новчић који се цаклио на његовом длану. Изгледао је као да је сачињен од злата. Принео га је ближе очима и видео на њему представу која му је личила на неког владара који клечи испред неког свеца. Погледао је поново у тог човека, који је корачао по холу, леђима окренутим према њему. Дарежљив господин, помислио је, и ставио новчић у џеп.

Дорсодуро Гамбето лаганим корацима теглио је кофер по холу, гледајући на све стране, како би се боље упознао са простором. Хол је био простран и веома лепо дизајниран, сав у арт деко стилу. Оно што је било интересантно је његова величина. Наиме, био је несразмер-

но велик наспрам величине овог скромног градића. Доросдуро још увек није знао сразмере града у који је стигао, међутим, из прича које је претходно слушао схватио је да је у питању једно мало место. Насупрот томе, хол железничке станице остављао је утисак као да сте дошли у какав велеград.

Међу излозима у холу, угледао је кафетерију и довукао се до шанка. Спустио је коначно кофер. По први пут, кофер је додирнуо тло овога града.

Зевао је. Није био сигуран колико је наспаван. Спавао је у возу у кратким турама.

Када је конобар дошао, Доросдуро је наручио кратак еспресо. Није дуго чекао да му конобар донесе шољицу, која се сад пушила испред њега.

Наједном се сетио сна који је сањао пре непуних пола сата, у купеу.

Сањао је како корача неком пољаном без краја и конца, носећи у руци свој рукопис у виду хрпе папира. На једном узвишењу угледао је девојку, косе толико дугачке да јој допире до задњице. Када је стигао до ње, она му је рекла:

– Стој. Знаш ко си ти.

– Ко?

– Не смем да ти кажем. То мораш сам да откријеш. Дај ми те папире које носиш.

Он јој је беспоговорно пружио рукопис, који је она узела, и кренула лист по лист да гужва и да затрпава у земљу између њих. Рекла је:

– Посадићемо ово семење, па ћемо видети шта ће од тог испасти.

Сео је на земљу, и упитао је:

– Ко си ти?

– Не знам. То би ти требало мени да кажеш. Доспела сам овде усред лутања, јер сам сомнабул.

– Сомнабул?
– Месечарка. Месечарим док спавам. Када се пробудим не знам где сам.

Села је поред њега, па наставила:

– Лезимо сад. Препустимо се сновима. Ускоро ће киша. Она ће залити наше семење.

Руком је показала на облаке који су се надвијали над њима. Затим је узела своју косу и кренула да је везује за његову руку. Рекла је:

– Везаћу моју косу за твоју руку, да не бих одлутала у току сна.

– Добро.

– Сада је време за спавање. Лаку ноћ.

– Лаку ноћ.

Легли су обоје и заспали.

У једном тренутку пробудило га је нешто. Учинило му се да га је нешто ударило по глави. Отворио је очи и видео између њих стабло дрвета које је израсло док су спавали. Са грања дрвећа висила су слова неког њему непознатог писма. Једно од тих слова је отпало. Тада је схватио да га је неко од тих слова пробудило. Утом се и она пробудила и погледала стабло. Рекао је:

– Каква чудесна крошња.

– То што видиш није крошња.

– Него шта је?

– То је корење овог дрвета. Крошња је испод земље. Њу не можеш да видиш.

– Хмм...

– Тако је и са твојим рукописом. То што ти сматраш крошњом је корење, док је крошња дубоко у теби. Њу тек треба да откријеш... и ова слова што висе, то су слова непознатог језика којим ћеш проговорити. Ово тло је плодно. То се види.

У том тренутку пробудио га је звук локомотиве који је говорио да су стигли на одредиште. Придигао се и сео. Погледао је око себе по купеу. Какав чудан сан! Погледао је кроз прозор и видео празан перон испред којег веје снег. Спаковао се брзо и пошао напоље.

*

Узео је шољицу са кафом и попио је наискап. Била је то заиста добра кафа! Оставио је новчић на тацни, узео кофер, и пошао, када је угледао поред кафетерије залогајницу. Учинило му се малопре, док се присећао сна, да је осетио мирис свеже печеног пецива, али није знао одакле допире. Био је превише задубљен у своје мисли.

Начинио је неколико корака и поново спустио кофер. Стао је да разгледа пецива која су лешкарила у витрини, мамећи гладне очи својим изгледом и мирисом. Дорсодуро је купио кроасан са кремом, узео кофер и кренуо напоље.

Кроасан је био топао и мирисан. Принео га је носу, да га боље омирише, као да је желео додатно да испровоцира свој ионако огладнели стомак.

Изашао је напоље кроз врата која су била на супротном крају хола у односу на врата на која је ушао.

Сада се нашао на улици испред железничке станице. Снег је вејао, као да неко нештедимице посипа ситни шећер са неба. У сваком случају, ситни шећер био је присут по топлом кроасану.

Испред станице стајале су затворене црне кочије, које су очигледно биле на услузи првом који наиђе. Дорсодуро Гамбето ће ући у њих, при чему ће рећи кочијашу адресу коју је имао записану на једном папирићу који је стајао у унутрашњем џепу његовог капута, али пре тога желео је да се позабави кроасаном. Кочије неће побећи у међувремену. Није било живе душе на улици.

Загризао је кроасан, пустивши да се крем рашири устима. Осетио је ноту путера у тесту. Уживао је у сласти тог пецива, помисливши како је то први оброк у овом за њега новом граду. Смазао га је зачас, у пар одлучних залогјаја, након чега је олизао прсте, на којима је било остало пар мрвица, а потом се упутио према кочијашу.

Док је Дорсодуро ономад био заузет кафом и присећањем сна, Амаркорд је направио круг по холу, трчкарајући и шутирајући испред себе своју лопту.

Станица је за њега била друга кућа. Ту се заиста осећао домаће. Познавао је сваки њен кут, попут својих џепова. Његова мајка повремено би му упућивала поглед са билетарнице, чисто реда ради, да баци око на њега.

Дечак је пролазио поред многих редова дугачких дрвених клупа које су представљале чекаоницу разасуту по читавом холу, који је сада махом био празан, изузев пар људи који су вероватно чекали полазак свог воза.

Двоје, троје њих седело је, испијајући кафу, док је један човек лежао опружен обузет својим сном у којем је био све оно што на јави није био. Сањао је, између осталог, како плови неким бродом на неко далеко острво, обележено на поморској карти коју је пронашао сплетом срећних околности, и на којој је обележено место закопаног блага на том острву. Неосетно се смешкао док је спавао на клупи.

Зидови хола били су украшени великим црно-белим фотографијама разних светских градова. Амаркорд је добро знао све те фотографије, али би се ипак често заустављао пред једном. Била је то фотографија једног града у срцу Тоскане у којем је чуо да праве најбољи сладолед на свету. Маштао је о томе да га једног дана посети.

Прошао је трчећим кораком поред залогјнице, одакле му је продавачица Марленка махнула. Узвратио јој је поздрав и наставио да гурка лопту, све док није стигао до

самог угла хола где се налазио један малени сто за којим је седео старац Едгар. Он је био задужен за чишћење.

На столу је била табла са постављеним шаховским фигурама. Едгар и Амаркорд су прекраћивали време укрштајући своје малене дрвене војске на том бојишту од шездесет и четири поља.

Дечак је сео за сто и извадио новчић који му је Дорсодуро дао. Показао га је Едгару.

– Види шта сам добио малопре.

Едгар је принео новчић очима, пажљиво га испитујући, па је закључио:

– Веома великодушан гест. Нема шта. Добро га чувај синко.

Затим је показао руком према белим фигурама које су стајале поређане испред Амаркорда, што је значило да му старац даје знак да започне партију.

Дорсодуро Гамбето налазио се у кочији која је лагано клизила по снегу, док су је вукла два лепа бела коња. Посматрао је кроз прозор призор празних улица које су се пружале у мраку. Зора је још увек чекала да је пробуде, као да је сањала неки леп сан, па је желела још који тренутак да ужива у њему. Пригушене уличне светиљке жућкасто су чкиљиле, жмиркајући, као да само што нису заспале, чекајући да их неко погаси.

Пре свега неколико часова седео је у купеу воза, пред рукописом који је лежао раширен испред њега. Ишчитавао га је по ко зна који пут, покушавајући да пронађе неки траг којим ће моћи да крене даље. Једноставно је запео у месту са тим, и није могао да се макне. Веровао је да ће му ова идеја коју тренутно спроводи са овим путовањем помоћи.

Један његов пријатељ, упознат са ситуацијом у вези са стваралачком блокадом, дошао је на фантастичну идеју.

Наиме дошао је до кључева куће у којој је написано чувено дело *За шаку снова*, аутора Бела Летреса. Бел Летрес је боравио у тој кући док је стварао своје дело, међутим, то изгледа није била његова кућа, већ ју је он такође добио на коришћење, на ограничено време. Наводно су пре њега још многи други писци боравили ту у одређеним периодима свог стваралаштва. Тако је настала легенда о тој кући, која каже да она поседује неку нарочиту моћ, којом помаже ствараоцу који борави у њој да начини врхунско ремек дело. Неки чак иду толико далеко да тврде да у њој бораве Музе. Оно што је најзанимљивије је да се Белу Летресу након боравка у кући инспирације губи сваки траг.

Та прича је, идући од уста до уста, ношена поверљивим шапатом, на крају преко пријатеља доспела и до Дорсодура Гамбета, који је одлучио да опроба срећу.

Како је његов пријатељ дошао до кључева куће, то никада није открио. Само му је рекао да је то ствар од највећег поверења, и да је морао учини једну контрауслугу у то име. Дорсодуров пријатељ је човек крајње занимљиве биографије, тако да га није нимало изненадила та легенда о кући. Уосталом, било је дана када је и сам Дорсодуро био спреман да поверује у било шта што би му повратило инспирацију, а данашњи дан је био један од њих. У супротном, ретко која идеја успела би да га намами у овај сасвим забачени градић на периферији одбеглих мисли.

Махинално је притиснуо руком џеп у којем се налази кључ од куће. Био је ту. Све је у реду. Одахнуо је.

Погледао је поново кроз прозор. Ноћ. Зима. Снег. Белина. Пахуље. Улица. Пустош. Уличне светиљке. Пригушена светлост. Куће. Непознати град. Велика очекивања. Будући да је кајонофил², уживао је у снежном пределу.

---

² Кајонофил (chionophile (од грчке речи *khiōn* – снег)) – љубитељ снега (и хладног времена).

После неког времена, колико да се пева лош стих, кочија се зауставила пред једном кућом неугледне спољашности. Коњи су зањиштали. Дорсодуро је причекао мало, да види да ли ће коњи поћи даље, међутим, нису се мицали. То је значило да је стигао на своје коначно одредиште.

Изашао је напоље, теглећи свој кожни кофер, и пришао кочијашу. Хтео је да му плати, међутим, кочијаш је рекао да то не долази у обзир, јер је ова возња била гест добродошлице. Нешто у том стилу. Дорсодуро му се веома захвалио и махнуо му руком док је овај полазио. Гледао је за кочијом која се убрзо изгубила у ноћи, као да никад није ни била ту, пред његовим очима.

Пришао је вратима, извадио кључ из џеп и гурнуо га у кључаоницу. Окренуо је кључ у лево. Брва је шкљоцнула и у том часу Дорсодуро Гамбето је поново доживео снажан *déjà vu*. Учинило му се као да му се ова сцена већ догодила некада и негде, само како то обично бива приликом овог феномена, није могао да се сети када и где. Осећао је извесну повезаност са овом кућом. Као да је већ био у њој, иако је прилично сигуран да је по први пут ту.

Отворио је врата уз шкрипу, и ушао унутра.

Био је мркли мрак. Напипао је на зиду прекидач и притиснуо га је. Сијалица на плафону чкиљаво је засветлела крајње пригушеним светлом, које је стварало суморну атмосферу. Ипак, видело се таман толико да је Дорсодуро могао да се креће по дугачком ходнику.

Закључао је врата изнутра и упутио се ка првим идућим вратима која су водила даље. Ушао је унутра. Поново мрак. И ту је једва напипао прекидач и упалио светло, које је било једва за нијансу јаче него у ходнику.

Спустио је кофер и начинио неколико корака према фотељи која му је запала за око. Видео је на столу свећу и шибице, којима ју је одмах упалио. Поново је притис-

нуо прекидач на зиду, којим је овај пут угасио светло, и завалио се у фотељу. Испред њега је сијала стара воштана свећа, остављајући остатак те велике просторије у мраку. Свећа је за Доросдура представљала израз романтичности. Преферирао је такав начин осветљења.

Чим се завалио у фотељу, истог тренутка је заспао.

Сањао је како се налази на некој чистини и послушкује омамљујућу песму која допире негде из близине. Иде у правцу зова песме и наилази на групу девојака које певају и играју укруг, држећи се за руке. Прилази им да их боље осмотри. Имају венце од цвећа у коси. Свака носи цвеће другачије боје. Било их је девет. Једна има бело цвеће, друга жуто, трећа боје кајсије, четврта розе, пета црвено, шеста зелено, седма небо-плаво, осма тамно-плаво и девета љубичасто.

Када су га спазиле, направиле су простор да уђе у то коло. Ушавши унутар круга од девојака, нашао се у самом средишту песме која је сад била неиздрживо омамљујућа. Морао је да покрије уши рукама и да чучне. Тада је приметио да су хаљине, које девојке носе, готово прозирне. Кроз њих се види кожа ишарана некаквим текстом. Тела свих девет девојака су била исписана густим реченицама.

Будући да се налазио у чучећем положају, био је у висини њиховим ногу, које су се непрекидно смењивале пред његовим очима. Између њих могао је да опази у даљини некакву кућу како стоји сама самцата на пропланку.

Девојке као да су приметиле да гледа у кућу. Прекинуле су плес и ухватиле га свака са једном руком за његову одећу и одвукле до те куће, стално се кикоћући притом.

Убрзо се нашао пред том кућом. Дрвена врата су учестало лупала под налетом ветра. Девојке су га одвукле до самих врата, и показале прстом на њих. Наједном су њихови изрази лица били озбиљни.

Попео се на три степеника, и ушао у кућу.

Унутрашње просторије биле су потпуно празне, без намештаја и било каквих ствари. Зидови су били исписани некаквим неразумљивим текстом, истим оним рукописом који је опазио на кожи девојака.

Пролазио је из једне у другу одају, идући степеницама према горе. Текст у свакој просторији био је исписан другом бојом, баш као што су биле боје на цветним венцима у косама девојака.

Чуло се фијукање ветра како одјекује кућом, помешано са кикотом девојака. Кућа је подрхтавала, као да ће се сваког часа срушити.

Коначно је доспео у последњу од девет просторија, која је била на самом врху куће. Пришао је прозору и погледао напоље. Видео је у даљини девојке како и даље играју коло.

Зачуло се пуцање зидова, на којима су се сада појављивале све веће пукотине. Осећао је да ће се кућа урушити. Чучнуо је, покривши рукама лице, и зажмурио.

Осетио је да се кућа руши и да пада. У једном тренутку чуо се заглушујући тресак.

Отворио је очи и видео да се поново налази унутар кола које су девојке играле око њега. Погледао је у даљину. Кућа је и даље стајала на свом месту, као да га дозива.

Утом се пробудио, дрхтећи помало од хладноће. Свећа је догоревала. Изненадио се кад је видео да се налази у тој кући. Као да се није сећао где је заспао. Тај утисак био је донекле разумљив, будући да се претходних пар пута будио у возу, а пре тога у свом дому, далеко одавде.

Устао је, и отишао до креденца да потражи другу свећу пре него што ова утихне. Пронашао ју је у првој фиоци. Прислонио је фитиљ на пламен који је још увек одолевао мраку и упалио нову већу. Дунуо је у ону потрошену. Око ње се раширио трачак дима.

Пошао је у обилазак куће.

Обилазио је просторије са неким пријатним немиром у стомаку, као да је на првом рандевуу. Будући да је по природи перцептивна особа, упијао је попут сунђера све оно што види око себе. Није хтео да пали светло. Желео је да свећом осветљава поједине кутове и тако ставља акценат на сваки од њих. Са друге стране, на тај начин није могао да сагледа целину. Преферирање свеће у односу на сијалице био је хир Дорсодуровог романтичног духа. Оно што ми се допада код Дорсодура Гамбета је његов помало наивни идеализам којим поражава рогобатне архитектонске елементе реалности.

У углу просторије биле су степенице које су водиле горе. Пошао је опрезно њима. Владала је мртва тишина, тако да је шкрипање степеништа под његовим ногама деловало помало језиво.

Стигао је на горњи спрат, и тумарао ходником. Једна врата су га нарочито привлачила. Као да су га дозивала, желећи да му дошапну да их отвори. Веровао је у непогрешивост интуиције. Отворио је врата и нашао се у једној маленој просторији. Ту је одлучио да упали светло, и да се више посвети тој собици.

Притиснуо је прекидач. Сијалица је стидљиво засијала неком окер нијансом, као да је пробуђена из вишегодишњег сна. Пред очима му се указала просторија, као у некој сфумато³ техници, где се непрестано губе облици.

Собом је доминирао велики писаћи сто, са прелепим браон фурниром у арт деко стилу. Пришао му је са супротне стране, где се налазила столица и сео, спустивши свећу на њега.

---

³ *Sfumato* (итал.) – задимљено; техника ликовне уметности којом се споро, али непрестано губе облици и стално мешају светлост и сенка. Карактерисана је одсуством наглих прелаза и наглих граница између предела слике.

Све је деловало нетакнуто, као да је писац малопре изашао одавде, напуштајући ту сцену.

Одмах се сетио Бела Летреса и помислио је како је ова просторија била његова радна соба, својеврстан храм стваралаштва. Прислонио је обе шаке на горњу површину стола, и начинио њима благи покрет, левом руком према лево, а десном према десно. Шаке су клизнуле преко глатког дрвета, скидајући слој прашине, као да откривају неку несагледиву тајну. Учинило му се као да будан сања, а да је овај сто какав олтар на којем се приносе жртве у тој плавој крви, коју зовемо мастилом.

На столу су биле две лампе, једна наспрам друге, са леве и десне стране, у виду две наге жене, које седе на два правоугаона камена, ослањајући се ногама на бочне стране камења, са леђима забаченим уназад, под углом од четрдесет и пет степени, са рукама скупљеним на примакнутим коленима, држећи њима две лопте које су биле извор светлости.

Упалио је лампе. Столом се раширила некаква сребрна светлост, налик месечини која буди у нама тај неухватљиви осећај тајновитости, под чијим утицајем смо у стању да сагледамо најскривеније нијансе збиље на портрету сна, који је тек наличје истине, и чији лик нам увек остаје делом у сени, попут тамне стране Месеца. У таквој атмосфери доживљавамо изненађујуће надахнуће које нас нагони да чинимо необјашњиве поступке.

Тек тада је спазио на средини стола хартију, белу као снег који је напољу падао. Та невина белина беше још неупрљана стопама залуталих корака, неукаљана охолом тинтом, што жели подасвуд да оставља свој траг.

Поред хартије лежало је предивно налив перо бордо боје, са златним поклопцем. Лепота те писаљке била је категорија за себе, која је измицала описима, гутајући речи